

Právní kultura

Velké právní systémy

Právní kulturu lze chápat:

- **v nejširším smyslu** - součást duchovní kultury lidské společnosti
- **v úzkém smyslu** – právní kultura té které společnosti, státu
- **velmi úzce** – principy a hodnoty

Univerzální základ práva, spontánní normativní síla skutečnosti

Právní komparatistika = srovnávací právní věda

Makrokomparatistika, mikrokomparatistika

Znaky právní kultury

- **Kultura právního myšlení**
- **Prameny práva a jejich závaznost**
- **Právní instituty**
- **Právní pojmy**
- **Struktura právních odvětví.**
- **Pravidla určující tvorba práva a aplikaci práva**
- **Pojetí zákonnosti a právního státu**

Základní typy právních kultur - velké právní systémy

- kontinentální**
- angloamerický**
- náboženské právní systémy**
- tradiční právní systémy**

Kontinentální právní systém - Civil Law

Na základě recepce římského práva, přirozenoprávní teorie, osvícenství

Velké kodifikace (Code civil=Code Napoleon, ABGB)

Základní pramen práva – zákonné právo, právo psané

Suverenita zákona, obecnost pravidla, mezinárodní smlouvy, sbližování se soudcovským právem, pojetí zákonnosti a koncept právního státu, právo veřejné a soukromé.

Základní subsystémy (okruhy):

- románsko-germánský
- skandinávský
- východoevropský
- okruh bývalých kolonií
- evropské právo

Angloamerický právní systém -Common Law

Vznikl v Anglii od 11 st., cestou kolonizace do celé britské říše. Systém common law, později podle ekvity, od 1875 jednotný systém soudnictví.

Soudcovská tvorba práva – **precedent** hlavním pramenem práva–cíl spravedlnost bez osoby krále. Zásada stare decisis. Soudcovská tvorba práva.

Ratio decidendi, obiter dictum, votum separatum – dissent. Kazuistické právo, postupy analogie.

Neměnnost precedentu - od 1966 Sněmovna lordů + princip hledání rozdílů (distinctions).

Pramenem také **zákon**, parlamentarismus od 1215, královské zákony, král s parlamentem od 14. st.,

obyčejové právo, právní literatura, do 18. st.

Wil. Blackstone, **ratio, právní principy, ekvita.**

Právní systém USA

- Ztratilo význam členění soudcovského práva na common law a equity
- Podíl a význam zákonného práva je v tomto právním okruhu větší
- Právo tvoří na dvou úrovních (federální, států)
- Odlišnosti se projevují také v organizaci soudnictví, v právním myšlení
- Existují vedle sebe právní řád federace a právní řády 50 států
- Rozdělení pravomocí mezi státy a federací řeší Ústava USA
- Kolizní právo – střet práva dvou států
- Přednost federálního práva před státním
- Ústava USA - 1787 - je nejstarší platnou ústavou na světě, rigidní, 27 dodatků, ústavy jednotlivých států

Náboženské právní systémy

- islámský právní systém
- hindské (hinduistické) právo
- systém židovského náboženského práva a další

Provázány náboženské, právní a morální normy

Islámský právní systém

Bůh Allah prostřednictvím proroka Muhammada (622 z Mekky do Medyny, začátek islámu a letopočtu)

Základem je islámské boží právo **Šaría** („cesta“)

Soubor Bohem zjevených pravidel

Recipovány jsou islámskou právní vědou **Fikh**

Fikh = soubor vypracovaný právní vědou - ulamy

Islámské právo je ve svém jádru neměnné a nezměnitelné (zásada **taklíd** od 10. století)

Princip personality - vztahuje se na všechny muslimy

Právo sunnitské a šíitské (Irák, Irán-heterodoxní)

Prameny islámského práva

Korán = svaté písmo muslimů, 114 kapitol (súr) a 6236 veršů, pouze necelá desetina k právu

Sunna (stezka) - soubor Prorokových výroků a skutků

Idžmá jednomyslná shoda učenců v jakékoliv otázce, právní vědomí, konsenzus společenství

Kijás – analogie na podobný případ v Koránu nebo sunně zaplňující mezeru v úpravě

Čtyři sunnitské školy od 8. století

Mufti – znalec islámského práva

Hindské právo - Indie

Právo náboženského společenství hinduistů (39%).
Obyčejové právo ze svatých knih bez bohů.

Brahma – vesmírná duše, nejvyšší bytí, z ní jsou i bohové.

Atma – individuální duše v těle, reinkarnace.

Dharma – náboženská, etická a právní pravidla a principy věčných zákonů světa. Jejich naplňování je důležité pro reinkarnaci.

Zákon karmy – vliv skutků duše na její další osud.
Kastovní systém – hierarchický, kasty a podkasty.
Nejvýše brahmáni (kněží) x pariové (nedotýkatelní).

Tradiční systémy práva

Jsou založeny na právu kmenovém a zvykovém
Právo zejména v některých afrických zemích

Společné znaky:

- zachovat mezilidské vztahy ve stavu převzatém od předků
- je tvořeno a realizováno ústní (orální) formou
- je právem skupinovým, právo jedince se odvozuje od práva skupiny

Děkuji za pozornost